

СТАТТЯ НОМЕРА

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

УДК 342.95

К. Л. БУГАЙЧУК,

кандидат юридичних наук, доцент,

начальник науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності

Харківського національного університету внутрішніх справ

ІНСТИТУТ ПРИВАТНИХ ДЕТЕКТИВІВ ЗА КОРДОНОМ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Проаналізовано особливості організації та діяльності приватних детективів у США та країнах Західної Європи. Досліджено основні права та обов'язки приватних детективів, вимоги до їх професійної підготовки, а також питання здійснення контролю за діяльністю приватних детективів. Особливу увагу приділено питанням взаємодії приватних детективів та органів поліції під час розслідування кримінальних справ та виявлення фактів вчинення кримінальних злочинів.

Ключові слова: *приватний детектив, правоохоронна діяльність, розшук, поліція.*

Bugaychuk, K.L. (2016), "Institution of private detectives abroad: comparative and legal analysis" ["Instytut pryvatnykh detektyviv za kordonom: porivnialno-pravovyi analiz"], *Pravo i Bezpeka*, No. 1, pp. 7–13.

Постановка проблеми. Здійснення приватної детективної розшукової діяльності вже давно потребує відповідної легалізації на теренах нашої країни. Протягом чотирьох останніх років до Верховної Ради України вже було подано два законопроекти «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» № 1093 від 13.12.2012 та № 3726 від 28.12.2015. У пояснювальних записках до цих документів було зазначено, що у більшості країн світу приватна детективна (розшукова) діяльність визнана на державному рівні, врегульована законами та оптимально використовується для збільшення можливості громадян і юридичних осіб щодо захисту своїх законних прав та інтересів. Зокрема, Сполучені Штати Америки, Великобританія, Франція, Німеччина, Канада, Індія, Ізраїль, Японія, Норвегія, Іспанія, Італія, Португалія, Мексика, Російська Федерація та багато інших країн світу являють собою ті регіони планети, де запровадження інститутів приватних детективів, приватних детективних підприємств (агентств) та їх об'єднань стало у свій час наслідком реагування влади на нагальні соціальні виклики, і тому на сьогодні існування та діяльність таких недержавних інституцій є у них явищем звичайним, усталеним і достатньо унормованим національним законодавством. На жаль, незважаючи на викладене, перший законопроект був знятий з розгляду, а другий Головне науково-експертне управління Верховної Ради України запропону-

вало повернути на доопрацювання. Вважаємо, що в них недостатньо був врахований досвід закордонної діяльності приватних детективів, а також застосовані такі правові конструкції, що неприйнятні для нашої країни

Враховуючи це, у пропонованій статті ми висвітлюємо основні засади регулювання такої діяльності за кордоном задля їх однозначного розуміння та оптимального втілення у чинне законодавство України.

Стан дослідження. Зазначеній темі присвячували свої праці М. М. Мотуз, О. Ю. Черденченко, В. О. Черков та П. О. Попов, О. Ю. Чорний [1–4], проте вважаємо, що це питання потребує більш уважного вивчення в контексті сучасних тенденцій розвитку цього інституту в закордонних країнах.

Метою статті є узагальнення досвіду організації та роботи інституту приватних детективів за кордоном.

Виклад основного матеріалу. У Сполучених Штатах Америки питання діяльності недержавних служб безпеки належить до юрисдикції штатів. Аналіз нормативно-правових актів, що регулюють діяльність приватних детективів у США, дозволяє виокремити певні положення її правового регулювання:

– у США немає єдиного федерального закону про приватну детективну діяльність, тому її нормативно-правове регулювання здійснюється у кожному штаті окремо;

– у США виділяють три основних види приватних правоохоронних організацій: розшукові бюро, охоронні агентства, служби безпеки в різних промислових та комерційних структурах;

– у переважній більшості штатів для здійснення детективних функцій необхідна спеціальна ліцензія, яка видається органами влади певного штату, і за умов наявності такої ліцензії детектив має право займатися охоронно-розшуковою діяльністю (залежно від класу ліцензії) тільки на території того штату, де він отримав ліцензію [5; 6].

Взагалі у США існує три класи ліцензій, які видаються приватним детективам:

– ліцензія класу «А», яка передбачає основною сферою діяльності приватного детектива тільки збір інформації. Детектив, який отримав таку ліцензію, не має права займатися охоронною діяльністю;

– ліцензія класу «В», яка передбачає основною сферою діяльності приватного детектива здійснення охоронної функції. Детектив, який отримав таку ліцензію, не має права займатися збором та накопиченням інформації про особу;

– ліцензія класу «С» – комбінована ліцензія, яка надає їй власнику право займатися як розшуковою роботою (ліцензія класу «А»), так і виконувати охоронні функції (ліцензія класу «В») [3; 4; 7].

Перед отриманням відповідної ліцензії на право займатися приватною детективною діяльністю кандидат в детективи повинен скласти письмовий іспит і зробити відповідний вступний внесок.

У деяких штатах місцевим законодавством передбачені окремі додаткові вимоги, що висуваються до осіб, які мають право займатися приватною детективною діяльністю. Так, наприклад, у штаті Каліфорнія для отримання ліцензії кандидату необхідно мати досвід практичної роботи в галузі розслідувань не менш ніж 6 тисяч годин (тобто 750 робочих днів), але, щоправда, за наявності юридичної освіти достатньо мати й 2 тисячі годин відповідної роботи. Крім того, в цьому штаті замість одного потрібно скласти два іспити – зі знання законодавства США та англійської мови.

У штаті Нью-Йорк за «Законом Манкіні» приватним розшуком можуть займатися як окремі особи, так і групи осіб, об'єднані в бюро та фірми. Попередньо ці особи повинні одержати дозвіл на проведення слідчої, охоронної, патрульної і розшукової діяльності в апараті губернатора штату. При цьому необхідно, щоб хоч один співробітник з новостворюваного розшукового бюро мав принаймні трирічний

стаж роботи в поліцейських, слідчих або аналогічних службах. Характерно, що до анкети, яка здається в апарат губернатора штату, кожен потенційний співробітник зобов'язаний додати власну дактилокарту [8].

Також слід звернути увагу на взаємодію приватних детективних агентств із державними правоохоронними органами та відзначити, що:

– у процесі розслідування приватний детектив у США не може спиратися на криміналістичні обліки поліції, хоча на практиці, звичайно, використовуючи неформальні особисті зв'язки, що підтверджують і самі американські детективи та поліцейські, це відбувається досить часто;

– у США приватний детектив не має права отримувати інформацію від поліції та не зобов'язаний передавати їй власні відомості, за винятком прямих доказів про вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів;

– в офіційних відносинах між співробітниками приватних детективних агентств і державної поліції панують, як правило, суворо ділові відносини, що, звичайно, не виключає й тісних, а в деяких випадках і дружніх стосунків, які, проте, знаходяться за межами суто службового співробітництва;

– досить негативним для інтересів детектива є, наприклад, виявлення адвокатом іншої сторони під час розгляду справи в суді, що для збору інформації щодо його клієнта детективом були задіяні неофіційні джерела;

– у разі виявлення співробітництва (приватний детектив – поліцейський) судді й присяжні, як правило, вкрай негативно ставляться до подібних методів добування інформації, внаслідок чого судовий розгляд може бути програний.

Водночас приватні розшукові бюро у США самостійно або разом із правоохоронними органами можуть:

– збирати інформацію про злочини або погрози стосовно уряду США й окремих штатів;

– встановлювати й одержувати біографічні й інші дані на окремих громадян, організації, підприємства і т. ін.;

– проводити розшук зниклих осіб, загубленого або викраденого майна;

– проводити пошук свідків і збирати докази для правоохоронних і судових органів;

– здійснювати фізичну охорону фірм і приватних осіб тощо [4; 6].

Свою діяльність співробітники приватних охоронних організацій та детективних бюро зобов'язані здійснювати в точній відповідності до Конституції США та законодавчих актів штатів. У випадку порушення законів такі особи позбавляються дозволу на проведення

розшукової діяльності, а в разі серйозних порушень можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності згідно із законом.

На сьогодні в США налічується понад 3500 розшукових агентств, бюро і компаній. В одному лише Нью-Йорку є 713 зареєстрованих приватних детективних агентств і в два рази більше незареєстрованих. Найбільшого поширення у сфері приватного розшуку набула діяльність великих розшукових агентств. У США це насамперед приватні детективні агентства Пінкертон, Бернса, Уокенхата і Кідда – так звана «Велика четвірка», на частку яких припадає приблизно половина загального грошового обороту всіх розшукових фірм і контор країни. Так, наприклад, розшукова корпорація «Міжнародне детективне агентство Бернса» нараховує 15000 платних висококваліфікованих співробітників, які спеціалізуються в найрізноманітніших галузях, включаючи вистежування і затримання злочинців, збір інформації, обробку даних, бухгалтерську справу тощо. Агентство має 50 великих філій у Нью-Йорку, Детройті, Лос-Анджелесі, Торонто, на Багамах, в Лондоні та багатьох інших містах [9, с. 197].

У Великій Британії в 2001 році був ухвалений закон, який ввів обов'язкове ліцензування приватної детективної діяльності, а відповідно, і реєстрацію приватних детективів. Із прийняттям цього закону був створений спеціальний орган, який здійснює ліцензування та перевірку приватної детективної діяльності, – Орган індустріальної безпеки Великої Британії (Security Industry Authority, далі – SIA) [10]. Зазначений орган із травня 2015 року почав діяти в структурі британського МВС.

Детективні агентства Великої Британії, зокрема, виконують такі завдання:

- розробка заходів безпеки за контрактами з урядовими органами;
- ведення переговорів з терористами, які захопили заручників;
- виконання завдань клієнтів щодо спостереження за їхніми близькими родичами;
- виявлення факторів подружньої зради;
- установлення фінансового становища і кредитоспроможності майбутніх партнерів у бізнесі.

Приватний детектив у Великій Британії має достатньо широкий вибір технічних засобів для здійснення своєї діяльності. Крім того, детективу доступна навіть криміналістична лабораторія поліції Лондона. Особи, які пройшли перевірку в державних органах на добропорядність і професійну придатність, мають право доступу до центрального національного полі-

цейського комп'ютера, за допомогою якого щоденно видається до 120 тисяч довідок за запитом про правопорушників.

Крім того, приватний детектив у цей час може легко, не порушуючи закону, отримати відомості щодо підданих країни. Наприклад, є термінали, через які на цілком законних підставах можна отримати доступ щонайменше до 100 баз даних, у тому числі й до комп'ютеризованого довідника компанії «British Telecom», а також до повного поіменного списку британських виборців і судових досьє. Також звернемо увагу на те, що близько 70 % англійських приватних детективів раніше працювали в поліції. Це, у свою чергу, обумовлює той факт, що у Великобританії підтримується дуже тісне інформаційне співробітництво між приватними детективними агентствами та державними правоохоронними органами (поліцією) під час розслідування злочинів та захисту прав і свобод громадян [3].

Сьогодні у Великобританії існує велика кількість приватних розшукових агентств. Найбільш повний перелік таких бюро (із зазначенням контактної інформації) представлений на офіційному сайті Асоціації британських слідчих (Association of British Investigators, <http://www.theabi.org.uk>).

У Франції приватний детектив – це особа, яка займається розслідуванням і проводить наукові дослідження в порядку приватного обвинувачення за певну винагороду. Законодавство Франції чітко відокремлює професію приватного детектива від професії юриста, діяльності нотаріуса, поліції та інших близьких за сутністю професій. У Кодексі національної безпеки (книга VI, розділ II) закріплено поняття детектива як особи, котра професійно займається діяльністю, що виходить за рамки офіційних поліцейських процедур у галузі приватного права, з метою захисту інтересів особи на умовах конфіденційності [11].

До 18 березня 2003 року підготовка приватних детективів у Франції не була обов'язковою, однак після внесення відповідних змін до законодавства така підготовка стала обов'язковою. Університет Пантеону в Парижі з 2006 року пропонує 2-річну програму підготовки детектива з видачею диплома державного зразка. Детективи у Франції не мають права на носіння вогнепальної зброї [12].

Діяльність приватних детективів у Франції здебільшого здійснюється щодо:

- вирішення сімейних конфліктів (справи про зраду, насилля в сім'ї);
- вирішення трудових спорів (незаконне звільнення, розкриття комерційної таємниці, недоброчесна конкуренція);

- вирішення економічних справ (бізнес-ризиків, вивчення кандидатів на роботу, контроль персоналу);

- вирішення фінансових питань у приватному секторі (кредитні історії клієнтів, справи про спадщину);

- вирішення організаційних бізнес-питань (вивчення конкурентів, здійснення заходів безпеки бізнес-структури, правова підтримка підприємницької діяльності);

- вирішення страхових справ;

- збору інформації в інтересах клієнта у кримінальних справах [12].

Основні вимоги до приватного детектива у Франції:

- особа повинна бути громадянином Франції або іншої держави, що входить до Європейського Союзу;

- особа повинна пройти обов'язковий курс навчання у встановленому МВС Франції навчальному закладі (на сьогодні це Паризький університет Пантеону) [13];

- протягом останніх 5 років особа не повинна працювати в поліції, розвідувальних, контррозвідувальних органах або військових формуваннях;

- особа не повинна мати судимості за вчинення кримінального злочину;

- особа не повинна мати адміністративних та інших дисциплінарних покарань (наприклад, позбавлення права на роботу за професією або відмови у довірі в будь-якій формі);

- особа не повинна перебувати під слідством.

Спеціальний дозвіл видається особі на термін від 5 до 10 років. Оформлюється такий дозвіл протягом 6 місяців.

Взаємодія приватних детективів з державними правоохоронними органами Франції згідно із законодавством здійснюється таким чином:

- 1) міністр внутрішніх справ, міністр юстиції, орган судової влади в межах повноважень можуть витребувати від детектива, який обслуговує певну територію, будь-яку потрібну інформацію для забезпечення національної безпеки, підтримання громадського порядку, попередження та розкриття злочинів (інформація, що цікавить відповідні державні структури повинна бути підготовлена та надана детективом у найкоротший строк);

- 2) якщо під час виконання своїх службових обов'язків детективу стане відомо про будь-які факти вчиненого злочину або такого, що готується, він повинен негайно поінформувати про це прокурора або суд на відповідній території [3].

В Іспанії діяльність приватних детективів регулюється законом № 23 1992 року та Королівським декретом № 2364 1994 року. Відповідно

до цих нормативно-правових актів приватна детективна діяльність відмежовується від приватної охоронної діяльності. Приватний детектив не може займатися діяльністю, яку виконують приватні охоронні агентства, і, відповідно, навпаки.

Для здійснення приватної детективної діяльності в Іспанії особа повинна відповідати таким вимогам:

- досягти 21 року та не мати судимості;

- мати громадянство однієї з держав – членів Європейського Союзу або держав – учасниць Угоди про Європейську економічну зону;

- особа раніше не мала бути усунутою від служби у збройних силах або в органах безпеки;

- протягом 2 останніх років особа не повинна була у складі відповідних уповноважених державних органів здійснювати контроль за діяльністю приватних детективних агентств;

- особа повинна мати необхідні знання та навички щодо здійснення функцій приватного детектива;

- особа повинна мати відповідний диплом, що надає право здійснення приватної детективної діяльності [14; 15].

Дипломи, що надають право здійснення приватної детективної діяльності, видаються університетами та іншими навчальними закладами, які затверджені Міністерством внутрішніх справ Іспанії. Такими навчальними закладами є: Університет безпеки та науки у Валенсії, Інститут кримінології в Барселоні, Інститут кримінології в Мадриді, Інститут кримінології в Аліканте, Коледж у Сан-Пабло, Саламанський університет підготовки фахівців безпеки.

Функції іспанських детективів щодо збору інформації та доказів реалізуються здебільшого в галузі приватного права, фінансової, економічної та комерційної діяльності, а також у сфері особистої безпеки осіб.

Приватним детективам забороняється вести справи про службові злочини. У разі виявлення фактів службових злочинів детектив негайно інформує про це державні правоохоронні органи. Також детективам заборонено використовувати спеціальні технічні прилади, які можуть порушити права і свободи людини щодо приватного життя, телефонних розмов, переписки тощо.

Потрібно відзначити, що детектив під час захисту прав і свобод людини, інтересів держави за надходження відповідного запиту зобов'язаний надати повну інформацію про предмет запиту державним правоохоронним органам. Також він зобов'язаний негайно повідомити в державні правоохоронні органи про виявлені ним будь-якого роду факти вчинення посадових злочинів, про такі, що готуються, або про вчинені тяжкі та особливо тяжкі злочини і передати

до правоохоронних органів усю відому інформацію та докази [15].

В Іспанії існує Етичний кодекс приватних детективів, який розповсюджується на всіх членів Асоціації приватних детективів Іспанії (Asociación Profesional de Detectives Privados de España). Відповідно до його положень принципами приватної детективної діяльності є:

- незалежність від стороннього впливу;
- чесність;
- здійснення діяльності відповідно до правил гідності професії;
- дотримання інтересів клієнта;
- дотримання професійної таємниці;
- об'єктивна істина та достовірність інформації.

Крім того, цим документом закріплюються обов'язки приватних детективів у відносинах із колегами, клієнтами, органами правосуддя, слідства, розкриваються зміст «професійної таємниці» приватного детектива, правила та принципи її дотримання, а також правила реклами своєї професійної діяльності [16].

В Італії приватна детективна діяльність регулюється розділом IV (ст. 133–141) Кодексу законів про громадську безпеку (Testo unico delle leggi di pubblica sicurezza) 1931 року.

Державні органи, юридичні та приватні особи в Італії мають право звертатися з метою здійснення розслідування або отримання будь-якої інформації, що їх цікавить, у приватні детективні бюро (служби, агентства). Для здійснення приватної детективної діяльності в Італії потрібно отримати спеціальну ліцензію, яка видається відділом ліцензування поліцейської дільниці за погодженням з місцевим органом державної влади (Управлінням префектури (області)).

Отримання відповідної ліцензії можливо за певних умов, зокрема:

- ліцензіат повинен бути повнолітнім громадянином Італії або громадянином однієї з країн Європейського Союзу;
- ліцензія не може бути надана для здійснення діяльності, що відноситься до компетенції виключно державних правоохоронних органів або буде порушувати права та свободи людини;
- ліцензіат повинен мати відповідний рівень освіти, високі професійні та моральні якості, не мати судимості.

Приватні детективи в Італії для виконання своїх функціональних обов'язків можуть отримати право на носіння вогнепальної зброї в порядку, передбаченому законодавством.

Приватні детективи зобов'язані негайно давати відповіді на всі запити, зроблені посадовими особами поліції, державних органів чи

агентами національної безпеки. За порушення положень законодавства у сфері регулювання приватної детективної діяльності особа може понести покарання у вигляді позбавлення волі на строк до 2 років або штрафу.

Обсяг послуг, що надаються приватним детективом (агентством), міститься у спеціальній «таблиці послуг». Детектив не має права надавати послуги, які не зазначені в цій таблиці. Така таблиця має бути схвалена і затверджена префектом (керівником органу державної влади на відповідній адміністративно-територіальній одиниці) [3; 17; 18].

Основні напрями діяльності приватних детективів Італії:

- розслідування у приватному секторі (захист честі та гідності особи, збір доказів);
- розслідування у сфері комерційної діяльності компаній (щодо підробок товарних знаків, патентів, продукції, розповсюдження комерційної таємниці);
- розслідування у сфері торговельної діяльності (недостачі, порушення бухгалтерської звітності);
- розслідування у страховій сфері (шахрайство щодо страхових випадків, дорожньо-транспортних пригод тощо);
- розслідування у кримінальній сфері (збір інформації та доказів у рамках захисту особи у кримінальному провадженні);
- розслідування у сфері обігу комерційної інформації (оцінка ризиків, кредитоспроможності, кандидатів на роботу за умови дотримання принципів недоторканності приватного життя особи) [18].

Проведене дослідження дозволяє нам зробити певні **висновки та узагальнення**:

1. Діяльність приватних детективів за кордоном регулюється спеціальним законодавством. Спеціальне законодавство різних країн здебільшого розділяє сфери приватної детективної діяльності та приватної охорони.
2. У багатьох країнах існує державний орган контролю за приватною детективною діяльністю.
3. Для приватних детективів встановлені цени за громадянством, освітою, спеціальною підготовкою тощо.
4. У навчальних закладах існують окремі програми з підготовки приватних детективів. В окремих випадках таке навчання проводять спеціальні школи або центри.
5. Для виконання своїх функціональних обов'язків приватні детективи можуть отримати право на носіння зброї в порядку, передбаченому законодавством.
6. Приватні детективи інколи обмежуються у використанні спеціальних процесуальних

заходів, які належать до сфери державних правоохоронних структур, – обшуку, виїмки, допиту, використання спеціальних засобів для фото- і відеозйомки.

7. Приватним детективам може надаватися доступ до інформаційних баз правоохоронних органів, підприємств, установ.

8. Ліцензія приватного детектива може мати просторові та часові обмеження.

Перспективними напрямками подальших досліджень вважаємо формулювання пропозицій до проектів нормативних актів, які будуть регулювати питання організації та здійснення приватної детективної діяльності.

Список використаних джерел

1. Мотуз М. Тенденції розвитку приватної детективної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / Мотуз Марія // Актуальні питання державотворення в Україні : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих учених (21 квіт. 2011 р.) / Київ. Нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ : [Київ. ун-т]. – С. 387. – Режим доступу: http://law.knu.ua/images/abook_file/conf2011_kpp_motuz.pdf.
2. Чередниченко О. Ю. Проблемні питання правового забезпечення детективної діяльності суб'єктів підприємництва в Україні [Електронний ресурс] / Чередниченко О. Ю. // Управління фінансово-економічної безпекою: інформаційно-аналітичне забезпечення та конкурентна розвідка = Management of financial and economic security: information-analytical support and competitive intelligence : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Ялта, Крим, 30 верес. – 6 жовт. 2013 р. / Харків. нац. ун-т міськ. господарства ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – [2] с. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/38681/1/181-182.pdf>.
3. Черков В. О. Приватна детективна діяльність в розвинутих країнах світу / В. О. Черков, П. О. Попов // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. – 2010. – Вип. 2. – С. 248–259. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2010_2_35.
4. Чорний О. Ю. Міжнародний досвід взаємодії держави та недержавних органів забезпечення безпеки суб'єктів господарювання та його застосування в Україні [Електронний ресурс] / Чорний О. Ю. // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. – 2012. – Вип. 125 : 15-річчю ННІ Бізнесу і менеджменту присвячується. – [13] с. – Режим доступу: http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_125/46.pdf.
5. How to Become a Private Investigator [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lowkeypi.com/how-to-become-a-private-investigator>.
6. A State by State Guide on How to Become a Private Investigator [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://privateinvestigatoredu.org>.
7. История создания частных детективных агентств в мире [Електронний ресурс] / Проект «Безопасность для всех» ; источник: siskar.ru. – 20.11.2008. – Режим доступу: <http://sec4all.net/modules/myarticles/article.php?storyid=374>.
8. Частный детектив Франции, Германии, Англии и США – кто он? [Електронний ресурс] // Детективное агентство : [сайт]. – Режим доступу: <http://detektives.ru/stati/chastnyiy-detektiv-frantsii-germanii-anglii-i-ssha.html>.
9. Керницький І. С. Гарантування економічної безпеки корпорацій у Сполучених Штатах Америки [Електронний ресурс] / І. С. Керницький, М. І. Копитко // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2011. – Вип. 6. – С. 196–199. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2011_6_46.
10. Regulation of Private Investigations [Електронний ресурс] // Security Industry Authority : [сайт]. – Режим доступу: <http://www.sia.homeoffice.gov.uk/Pages/licensing-private-investigations.aspx>.
11. Code de la sécurité intérieure : dernière modification: 18 février 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/G6UmLO>.
12. La profession en 53 points essentiels [Електронний ресурс] // Centre d'information sur les détectives et enquêteurs privés : [сайт]. – Режим доступу: <http://ufedp.online.fr/detectives-50questions.htm>.
13. Formation élitiste & diplôme prestigieux [Електронний ресурс] / Union Fédérale des Enquêteurs de droit privé. – Режим доступу: <http://enqueteur.gandi-site.net>.
14. Detective privado // Wikipedia : la enciclopedia libre [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://es.wikipedia.org/wiki/Detective_privado.
15. Quieres ser detective? [Електронний ресурс] // Asociación Profesional de Detectives Privados de España : [сайт]. – 22.03.2010. – Режим доступу: <http://www.apdpe.es/?quieres-ser-detective>.
16. Código Deontológico [Електронний ресурс] // Asociación Profesional de Detectives Privados de España : [сайт]. – 13.12.2010. – Режим доступу: <http://www.apdpe.es/codigo-deontologico>.
17. Vademecum operativo : Disposizioni operative per l'attuazione del Decreto Ministeriale 1.12.2010, nr. 269, in materia di capacita tecnica e qualita dei servizi degli istituti di vigilanza ed investigazione privata [Електронний ресурс]. – 59 р. – Режим доступу: <http://img.poliziadistato.it/docs/VADEMECUM%20OPERATIVO%20definitivo.pdf>.
18. Investigatore privato (ordinamento italiano) // Wikipedia : l'enciclopedia libera [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://it.wikipedia.org/wiki/Investigatore_privato_\(ordinamento_italiano\)](https://it.wikipedia.org/wiki/Investigatore_privato_(ordinamento_italiano)).

Надійшла до редколегії 19.02.2016

**БУГАЙЧУК К. Л. ИНСТИТУТ ЧАСТНЫХ ДЕТЕКТИВОВ ЗА ГРАНИЦЕЙ:
СРАВНИТЕЛЬНО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ**

Проанализированы особенности организации и деятельности частных детективов в США и странах Западной Европы. Исследованы основные права и обязанности частных детективов, требования к их профессиональной подготовке, а также вопросы осуществления контроля за деятельностью частных детективов. Отдельное внимание уделено вопросам взаимодействия частных детективов и органов полиции при расследовании уголовных дел и выявлении фактов совершения уголовных преступлений.

Ключевые слова: *частный детектив, правоохранительная деятельность, розыск, полиция.*

**BUGAYCHUK K. L. INSTITUTION OF PRIVATE DETECTIVES ABROAD:
COMPARATIVE AND LEGAL ANALYSIS**

The features of organization and activities of private detectives in the US and Western Europe are analyzed. Basic rights and duties of private detectives, requirements for their training, as well as issues of control over their activities are investigated. Particular attention is paid to the interaction between private detectives and police in the investigation of criminal cases and detection of criminal offenses.

Based on the study, following conclusions have been reached: activities of private detectives abroad are regulated by special legislation which divides the spheres of private detective activities and private security; for private investigators abroad qualifications for citizenship, education, training are required; there are special training courses for private detectives in colleges; private detectives cannot carry out certain procedural actions that fall into the purview of state law enforcement agencies: search, seizure, interrogation, use of special photo and video recording devices; private detectives can be granted access to the databases of the law enforcement agencies, enterprises, institutions.

Keywords: *private detective, law enforcement, search, police.*

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

УДК 159.922

В. І. БАРКО,

*доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри соціології та психології
факультету № 6 (права та масових комунікацій)
Харківського національного університету внутрішніх справ;*

М. Т. БОНДАРЧУК,

*заступник начальника навчального відділу
Інституту інтелектуальної власності Національного університету
«Одеська юридична академія» в м. Києві*

**ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ПСИХОПРОФІЛАКТИЧНОЇ
РОБОТИ КЕРІВНИКІВ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Охарактеризовано психологічні умови здійснення керівником ефективної психопрофілактичної роботи з поліцейськими. Звернено увагу на те, що діяльність поліцейських належить до числа складних, супроводжується значними фізичними та психологічними навантаженнями на працівників, нерідко несе загрозу для їх життя і здоров'я. Зроблено акцент на ідеї проактивного підходу, який лежить в основі сучасних концепцій поліцейського менеджменту та покликаний забезпечити психологічну профілактику негараздів у поліцейській організації, попередження конфліктів, стресів, невдоволення працівників. Розкрито психологічні умови здійснення керівником проактивного менеджменту, підкреслено необхідність здійснення спеціальної психологічної підготовки управлінців поліції шляхом проведення професійно-психологічних тренінгів.

Ключові слова: *психологічні умови, психопрофілактична робота, поліція, керівники, професійно-психологічний тренінг.*

Barko, V.I. and Bondarchuk, M.T. (2016), "Psychological conditions of effective psychological and preventive work accomplished by chiefs of the units of the National Police of Ukraine" ["Psychologichni umovy efektyvnoi psikhoprofilaktychnoi roboty kerivnykiv pidrozdiliv Natsionalnoi politsii Ukrainy"], *Pravo i Bezpeka*, No. 1, pp. 13–19.